

Kennisplatform

Veehouderij en humane gezondheid

RIVM | GGD GHOR NEDERLAND
WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH
UNIVERSITEIT UTRECHT | LTO NEDERLAND
OMGEVINGSDIENST NL | ZONMW

Workshop 9

Mestbewerking en gezondheid

Veehouderij en humane gezondheid

Over onderzoek, samenwerking en toekomst

3 november 2017

De praktijk

LTO:

- Van mestoverschot verplaatsen naar het goed benutten van de nutriënten in mest.
- Circulariteit van dierlijke mest.
- Coördinatieplatform Mest (LTO, provincies, veevoerb企业, afzet bedrijven)
- LTO: krachten bundelen om kennis en technieken te delen over mestbewerking. Ook: wat de relatie is tot de humane gezondheid. Hiervoor is tot nu toe weinig aandacht vanuit LTO
- Wisselwerking tussen mestplatform en kennisplatform beter

Vragen uit publiek

- Wordt er ook gedacht aan vermindering van de hoeveelheid mest. Of wordt er gekeken naar alleen mestbewerking (wordt nu niet behandeld)
- Meer in circulatie nadenken. Kijk naar de input bij veehouderij. Moet er niet integraal gekeken worden?
- Wordt er een koppeling gelegd tussen de verschillende processen binnen de boerderij (niet versnipperd, mest rijden, gezondheid van lucht in de stal etc.)?
- Wat voor effect heeft bewerkte mest op bodem?
- Kan de mesttransporteur betrokken worden bij coördinatie platform Mest?
- Welke kennis mist er? Zijn er risico's voor de humane gezondheid:
- kijk naar de bron, gezondheid van dieren. Wordt er gekeken naar vermenging van mest. Wat gebeurt er met de ziektes. Eisen aan het product.

De praktijk

Jeroen van Leuken; RIVM

- Ziekteverwekkers zitten in mest. Deze kunnen verspreid worden door oppervlaktewater, bijv. na mest uitrijden.
- Of dit risico's voor mensen oplevert moet onderzocht worden
- Kan mestbewerking hier iets aan doen? Ja, de concentratie micro-organismen kan verminderen door mestbewerking
- Kunnen afvalstoffen (lucht) van de mestbewerking voor ziektes zorgen? Nog geen onderzoek naar gedaan.
- Wordt er bij onderzoek ook naar fijnstof en endotoxines gekeken? Meer naar stof kijken.
- Glyfosaat (roundup) is naar gekeken bij mestverwerking Oss. De risico's lijken beperkt.

De praktijk

Loes Moren, provincie Noord-Brabant

- Inventarisatie welke technieken er nu gebruikt worden. En kunnen daarbij pathogenen in de lucht geëmitteerd worden? Welke technieken zijn dan acceptabel met zo laag mogelijk risico's
- Centraliseren of decentraliseren:
Centraal: veel transport, veel mest op 1 locatie, professioneler kun je dit inrichten
decentraal: geen transport, direct, maar heel veel ondernemers die het proces veilig moeten inrichten.
- LTO: Er zijn verschillen in mest. Er zijn strenge eisen aan wat er gevoerd en gemedicineerd mag worden aan dieren. Als er aan voorkant geen slechte dingen in gaan, komen er ook geen ziektes uit
- Oplossing uit publiek: moet alle uitgaande mest niet getest worden om ziekteverspreiding te voorkomen. Als het fout gaat moet de impact zo klein mogelijk zijn:
 - RIVM: probleem is dat we niet weten of en welke pathogenen slecht zijn in mest. Waar moet je dus op testen.

De praktijk

- De burger heeft veel zorgen om de technieken. Dit komt mede door slechte mestverwerkers die negatief in het nieuws komen
- Kan het Kennisplatform meer duidelijkheid geven over de gevaren. Ligt hier een taak voor het kennisplatform?
- Helpt stoppen met kunstmest?
 - Voordeel. Precisie. Nadeel enorm veel energie.
 - Inzet LTO: regelgeving die beperkt dat dierlijke mineralenconcentraat niet toegestaan is. Hier wil de LTO verandering aan brengen.
 - Verleg hier de focus naar (volgens het publiek). Zodat er een meerwaarde gecreëerd kan worden.
- Publiek: effect van oude mest en nieuwe uit de put. Waar zit meer risico's in? Mest sneller de put uit en verwerken?
 - RIVM: pathogenen zwakken juist af in opslag.
 - LTO: het maakt het lastig. Door tegenstrijdigheden. Voor gezondheid is het beter mest in opslag te laten. Maar voor klimaat en bodem is het beter om meteen te verwerken.

Vragen uit publiek

- Bij vergunningverlening zijn onzekerheden waar rekening mee gehouden moet worden. Welke technieken zou je in elk geval NIET toepassen?
- Ken vergunningen toe waar weinig mensen wonen. En ga hier testen. Het grootste probleem ligt in de maatschappelijke weerstand. Waar zijn de best practices. Welke zijn goed en bewezen?
- De proefstatus bij mestverwerkingen worden versoepeld. Het zou dus makkelijker moeten worden.
- Wat zijn de ambitie van de sector om het product zo te ontwikkelen dat het product markt heeft en dat de mest goed gecontroleerd wordt?

De rijke oogst...

1. Leidt verwerken van mest tot risico's?
 - Verder onderzoek is nodig door RIVM
 - Er vindt duidelijke reductie plaats van micro-organismen dus ook pathogenen als mest wordt verhit
2. Humane gezondheid meteen laten meetellen als er nieuwe mestverwerkingstechnieken worden ontworpen.

Opmerkelijkheden

Ziekteverwekkers: weinig over bekend als het gaat om de blootstelling.

Gaat het over lokale mestverwerkings-technieken of grote?

Geen aanwijzingen ziektegevallen door mestverwerking (RIVM)

Dromen naar de toekomst?

- Producten uit mestverwerkingen getest en veilig
- Businesscase voor een boer
- Omwonenden kunnen veilig naast een verwerking wonen
- Meerwaarde aan het eindproduct
- Grote hoeveelheden mest verwerken op een professionele manier.
- Dialooghouding goed: transparante manier vanuit de mestverwerking sector richting de burger